

# The International Molinological Society

... fostering worldwide interest and understanding of wind- water- animal- and human-powered mills ...



Nederland en Vlaanderen

Vereniging voor Molinologie in Nederland en Vlaanderen

Don Werts, Cuyck  
[secretaris@molenkunde.eu](mailto:secretaris@molenkunde.eu)

TIMS-NLVL Website:  
[www.molenkunde.eu](http://www.molenkunde.eu)

## TIMS-Nederland en Vlaanderen. I.J. de Kramerprijs 2023

### Juryrapport

#### A. Ingezonden en beoordeelde werken

Er zijn drie publicaties binnengekomen. Er zijn dit maal géén publicaties voorgedragen door het bestuur van TIMS-Nederland en Vlaanderen.

Het betreft de volgende drie werken:

- *Bouwhistorisch onderzoek Molen A-1 te Bleiswijk; onderzoek naar het ontstaan en het functioneren van het hellend scheprad in Nederland* door *ing. J. Hofstra*, uitgegeven door *Van Reeuwijk bouwmeester, Arum 2021*
- *Koopman in De Rijk – de families Glazekas, De Wit en Nat en hun handel in graan, hennep, haring en hout* door *Leo den Engelse*, uitgegeven door *De Rijk, 2020 (in samenwerking met Museum In 't Houten Huis te De Rijk)*
- *Tussen hemel en aarde. Een herwaardering van het molenerfgoed in Vlaanderen* door *Evert Vandeweghe, Frank Becuwe, Sybille De Sadeleer en Hannelore Decoodt (met medewerking van Koen Himpe)*, uitgegeven door *Agentschap Onroerend Erfgoed, Brussel 2021*

## B. Criteria

Het doel van de prijs is het stimuleren van het verrichten van gedegen molinologisch onderzoek en de publicatie van kwalitatief hoogwaardige molinologische studies in het Nederlandse taalgebied. Daarbij wordt van de inzendingen in beginsel het volgende verwacht:

- zij zijn in de Nederlandse of Engelse taal geschreven
- zij hebben betrekking op het Nederlandse en/of Vlaamse grondgebied
- zij hebben voldoende molinologische relevantie
- zij zijn gebaseerd op eigen onderzoek en voegen elementen aan de kennis toe
- zij streven naar integratie van disciplines en perspectieven
- zij hebben een omvang van minimaal 8000 woorden
- zij zijn, indien van toepassing, niet langer dan vier jaar geleden gepubliceerd
- zij zijn niet eerder ingediend
- zij zijn niet beperkt tot bepaalde auteurs en kunnen er ook meerdere hebben

Voor de beoordeling van de inzendingen is tijdens een online ledenvergadering een jury door het bestuur aangewezen. Deze bestond uit de heren **Dick Bunscoeke, Yolt IJzerman en Tjerk Oosterhuis**.

## C. Evaluatie van de beoordeelde inzendingen

### Publicatie 1 (Hofstra)

Het is een mooie detailstudie, die met veel illustraties is verluchtigd, maar de opbouw van het rapport is niet erg gestructureerd. Naar het oordeel van de jury komen er weinig nieuwe feiten naar voren (criterium 4), al zijn ze wel op een originele manier bijeen gebracht. De bronnenlijst geeft een goed overzicht van alle verschenen literatuur, maar verzuimt aan te geven waar op de aangegeven websites informatie te vinden zou zijn. Juist om aan te geven dat er grondig onderzoek in b.v. archiefbronnen is gedaan zou dat wel nodig zijn geweest. De conclusie over de cultuurhistorische waarde van het restant van molen A-1 is niet erg verrassend te noemen. De gebroeders Eckhardt komen kort ter sprake, maar helaas is er geen gebruik meer gemaakt van de in hetzelfde jaar uitgegeven studie van Karel Davids (*De Eckhardts. Een uitvindingsfamilie in Nederland en Engeland 1670-1830*, Amsterdam 2021) over deze uitvinders. Daaruit blijkt dat er wel enkele nieuwe feiten boven water te halen waren geweest.

### Publicatie 2 (Den Engelse)

De auteur is een gekende molinologische publicist, die ook al eerder werd bekroond voor zijn studies. Zijn boek over de kooplieden in De Rijk is met zorg samengesteld en uitgegeven. Uit de uitvoerige verantwoording in de annotatie blijkt dat er veel origineel eigen onderzoek is verricht. Door de insteek via enkele families overheerst echter het gevoel dat het vooral een genealogische publicatie is. Molens zijn daarbij secundair, getuige o.a. het feit dat ze in een bijlage zijn opgenomen (bijlage 5). Een voorbeeld van origineel onderzoek naar molens is te vinden in hoofdstuk 7, waar het over de hennepnijverheid gaat, maar dat is maar een klein onderdeel in het boek. De molinologische relevantie (criterium 3) is daardoor minder groot dan bij eerdere publicaties van deze auteur. Er zijn ook wel meer familiegeschiedenissen zoals deze, met veel aandacht voor molens. Een voorbeeld is die van Jan ten Hove en Joop Wiechers (*Genealogie Wi(e)chers en Wi(j)cherson, Bootsman, Hento. De Boer, Bijkamp. Een Overijssel-Drents geslacht*, Hoogeveen 1996).

### **Publicatie 3 (Agentschap Onroerend Erfgoed)**

Het rapport is in essentie een poging om ingezet beleid rond molens te evalueren. Dat is een originele en weinig voorkomende aanpak. Herwaardering van windmolens staat daarbij centraal. Dat dit onderzoek voor de meeste schrijvers “een eerste kennismaking met het windmolenerfgoed” was verklaart de beperkingen van hoofdstuk 1, maar het is wel een poging tot objectiviteit.

In zijn opzet is het rapport niet erg handzaam. De in hoofdstuk 1 gegeven achtergrondinformatie is soms wel wat erg beperkt gebleven, zodat het de vraag is of dat voldoende is voor verder gebruik. Het valt op dat de opgevoerde criteria voor waardering (paragraaf 2.3.2) soms niet erg “hard” zijn en daardoor objectiviteit ontberen. Daarbij is de gekozen presentatie ervan ook niet altijd even handig. De tabel op pagina 25 had veel beter visueel kunnen worden gemaakt, b.v. met een staafdiagram, zodat in een oogopslag duidelijk was wat de resultaten zijn. De poging tot waardering is als startpunt voor verdere discussie zeker waardevol, omdat de breed opgezette vergelijkingen en inkaderingen nieuwe elementen inbrengen (criterium 4).

#### **D. Conclusie en eindadvies**

*De inzendingen die werden beoordeeld hebben zeker waarde voor de kennis van molens, maar kunnen geen van alle als kwalitatief hoogwaardige molinologische studies worden bestempeld. Toch is de jury van mening dat publicatie 3 door het aandragen van nieuwe elementen in de discussie een aanmoedigingsprijs verdient. Zij adviseert daarom het bestuur hiervoor € 500,- uit te keren aan de schrijvers van dit waardevolle rapport.*

*De jury voor 2023 bestond uit:*

***D.M. Bunscoeke***

***A.J.. IJzerman***

***Tj. Oosterhuis***